

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С.Сковороди
Кафедра освітології та інноваційної педагогіки
Жешувський університет (Республіка Польща)
Університет третього віку в Громадкі (Республіка Польща)
Європейський інститут безперервної освіти (Словацька Республіка)
Педагогічний інститут Чендуського університету (КНР)

МАТЕРІАЛИ
V Міжнародної науково-практичної конференції

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ
ВИЩОЇ І СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ
СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

31 березня – 2 квітня 2021 року

Том 1

ХАРКІВ
2021

ББК 74.58+74.20+88.40+88.840

УДК 37.013.77:[378+373.5]

П86

ISBN 978-617-7886-20-3

Редакційна колегія:

Золотухіна С. Т. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Ворожбіт-Горбатюк В. В. – професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Лупаренко С. Є. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Попова О. В. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Рогова Т. В. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Штефан Л. А. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Твердохліб Т. С. – д-р пед. наук, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Лазарєва О. М. – канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Дейниченко Г. В. – канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди

Відповідальність за зміст, стилістику, орфографію та пунктуацію статей несуть автори

Затверджено редакційно-видавничою радою

Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди

(протокол №2 від 10.03.2021 року)

Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 31 березня – 2 квітня 2021 р.). У 2 томах. / Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. Харків : «Мітра», 2021. Т.1. 313 с.

У збірнику відображено психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої школи в умовах сучасних викликів. Він містить результати досліджень учених, викладачів, учителів, наукові пошуки докторантів, аспірантів, студентів з питань розвитку педагогічної науки й освіти, психолого-педагогічних аспектів інклюзивної освіти, організації дистанційного навчання, реалізації інноваційних технологій, розвитку обдарованої особистості в сучасному освітньому середовищі, професійної підготовки фахівця а також сучасних проблем порівняльної педагогіки.

Матеріали стануть у нагоді науковцям, докторантам, аспірантам, викладачам, магістрам і студентам вищих закладів освіти, практичним працівникам у галузі освіти.

Видано за рахунок авторів.

ISBN 978-617-7886-20-3

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди, 2021

Машкіна Л. А.	
Інноваційні технології у закладах вищої освіти: сучасний вимір	213
Мельникова О. В., Гвоздій С. П.	
Використання інтерактивних технологій на уроках основ здоров'я	216
Невельська-Гордєєва О. П.	
Педагогічні аспекти тестування загальних навчально-правничих компетентностей	219
Попова О. В., Дейниченко Г. В., Жуков В. П.	
Технологія оцінювання рівня інноваційності закладу загальної середньої освіти	223
Прусак Ю. В., Прусак О. Р.	
Особливості застосування інформаційних технологій у підготовці майбутніх дизайнерів	226
Рогульська О. О.	
Підвищення мотивації майбутніх учителів іноземних мов до професійної діяльності на заняттях з англійської мови	230
Сівковська Г.О.	
Індивідуальна освітня траєкторія розвитку молодших школярів	234
Ткачов С. І., Ткачов А. С.	
«Студентське портфоліо» як засіб підвищення рівня навчальної мотивації студентів	237
Трухан Г. В.	
Інновації в педагогічній освіті Норвегії: інтеграція науки та практики	241
Тютюнник В. В., Савченко В. В., Васильєва С. О.	
Проблема впровадження інноваційних технологій в освіті	244
Харківська А. А.	
Розвиток полікультурної освіти – сучасний тренд педагогіки	247
Штефан Л. В.	
Інтелект-карти як основа діяльності в сучасному інформаційному просторі	250
Юровчик В. Г.	
Використання інноваційних технологій на уроках географії	254
Юрченко В. В.	
Сучасні технології навчання іноземної мови: поняття, різновиди, ефекти застосування	257
Секція V	
Актуальні проблеми освіти дорослих	261
Бойчук Ю. Д., Боярська-Хоменко А. В.	
Професійне навчання дорослих у корпоративних університетах США	261
Бохонкова Ю. О., Савельєва Є. О.	
Організаційно-психологічні умови формування психологічної готовності керівників банківських установ до управління персоналом	265

ПРОБЛЕМА ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТІ

Тютюнник В. В.,

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна

Савченко В. В.,

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна

Васильєва С. О.

доктор педагогічних наук, доцент
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна

У статті розглядається проблема впровадження та реалізації інноваційних технологій в закладах освіти. Здійснено аналіз сучасного стану вивчення інноваційної діяльності в системі освіти. Наведено перелік основних проблем щодо впровадження інноваційних технологій в сучасну систему освіти та умови ефективної підготовки учнів до інноваційної діяльності.

Ключові слова: інновації в освіті, інноваційний процес, інновація, проблема використання, інноваційні технології.

The problem of introduction and realization of innovative technologies in educational institutions has been considered in this article. An analysis of the current state of the study of innovation in the education system has been done. The list of the main problems concerning introduction of innovative technologies in modern system of education and conditions of effective preparation of pupils for innovative activity has been provided.

Key words: innovations in education, innovation process, innovation, problem of use, innovative technologies.

Загальновідомо, що будь-яка діяльність сприяє розвитку особистості, тому, здійснюючи розумову діяльність, накопичуючи і переймаючи досвід, людина розвивається. Сьогодні суспільство перебуває на стадії інтенсивного розвитку, що зумовлено науково-технічним прогресом, соціальним розмаїттям, інтеграційними та глобалізаційними процесами, а також впровадженням інновацій у різні сфери життя людства. Зважаючи на це, можна зазначити, що розвиток суспільства загалом чи окремої людини зокрема, безпосередньо залежать від здатності сприймати і використовувати новації.

Перед сучасною освітньою системою постала проблема виявлення факторів формування інноваційних способів мислення, дій, функціональної та психологічної готовності до інноваційної діяльності у випускників освітніх закладів та установ. Окреслена проблема є актуальною, оскільки заклади

загальної освіти не формують тих навичок, які не визначаються навчальними програмами.

З'ясовано, що нововведення або інноваційні технології – це система нових методів і прийомів навчання й виховання, спрямованих на ефективне досягнення результатів педагогічної діяльності. Упровадження інноваційних технологій в освіті має на меті підготовку підростаючого покоління до мінливих умов розвитку суспільства. Сутність впровадження інноваційних технологій полягає у спрямуванні освітнього процесу на розвиток потенційних здібностей людини.

Метою статті є визначення основних проблем впровадження і використання інноваційних технологій в сучасній освітній системі.

Установлено, що педагогічна інноватика – напрям наукових досліджень, що інтенсивно розвивається в сучасній педагогічній теорії і практиці та здобув теоретико-методологічного обґрунтування в науковій школі А. В. Хуторського. Педагогічні інновації та управління ними в освітній установі також розглядаються в роботах С. Д. Полякова, М. М. Поташника, В. А. Сластьоніна, Н. Р. Юсуфбекова та інших. Зазначимо, що сьогодні проблеми інновацій в освіті активно розробляються вченими та спеціалістами-практиками (Б. С. Гершунський, А.П. Панфілова, М. А. Мамардашвілі, Н. В. Наливайко, М. Н. Гуслова, В. С. Собкін, Г. П. Щедровицький та інші).

Аналіз науково-педагогічної літератури показав, що педагогічна інновація – це реалізація нової ідеї в освітньому процесі, що спонукає до активного творчого пошуку оригінальних і нестандартних рішень. Шляхи розвитку педагогічних інновацій можна умовно поділити на інтенсивні та екстенсивні. Перші здійснюються за рахунок власних ресурсів освітньої системи, другі – за допомогою залучення додаткових сил чи інвестицій (нових засобів, обладнання, технологій, капітальних вкладень тощо).

Серед основних напрямів інноваційних перетворень у педагогіці виділяють такі:

- впровадження в освітній процес розвиваючих технологій, що стимулюють активність учнів під час засвоєння змісту освіти;
- покращення системи управління освітніми закладами та освіти в цілому;
- розробка концепції і програми розвитку системи освіти та її структури;
- підвищення кваліфікації педагогічних кадрів;
- проектування нових моделей освітнього процесу;
- забезпечення успішності навчання і виховання, моніторинг освітнього процесу та рівня розвитку учнів;
- розробка інноваційних навчальних посібників і підручників тощо.

Зазначимо, що основні напрями розвитку педагогічної інноватики регламентуються нормативно-правовими документами, які визначають інноваційну політику та інноваційну діяльність в освітній сфері. Такими документами є: Закони України «Про середню загальну освіту» (1999, зі змінами), «Про вищу освіту» (2014), «Про інноваційну діяльність», Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті, Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (2013), Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» (1916),

Положення «Про порядок здійснення інноваційної діяльності в системі освіти України» тощо.

Незважаючи на необхідність інновацій в педагогіці, існує ряд причин, що перешкоджають їх упровадженню і реалізації в освітньому процесі. Зокрема, кожен з авторів інновацій не впевнений в ефективності власного плану. Так, О. Є. Остапчук вважає, що найтипівішими причинами ускладнення реалізації інновацій в загальному процесі є:

- складність поєднання інновацій з особистим педагогічним досвідом учителя, як людини, що переймає новачі.
- складність перейняття рідкісних освітніх вмінь у галузі освіти, що, як правило, створені певним фахівцем і ґрунтуються на багаторічному досвіді інших педагогів, що не дає змоги з легкістю їх перейняти.
- різносторонній характер досвіду педагога та інновацій. Взаємозв'язок інновацій та особистісного педагогічного досвіду не є лінійним, а носить складний, різносторонній характер.
- низька спроможність освітніх систем до інформаційних нововведень, що обумовлена спробами повністю досягнути реалізацію і впровадження нововведень шляхом систематизації та дослідження навіть незначних деталей, комплексного вивчення узагальненого педагогічного досвіду, відвідування фахівців та закладів, що впроваджують інноваційні технології та методики. Але навіть обміну знаннями між працівниками замало, бо досвід практиків неможливо передати лише на словах.
- велике значення копіювання певних умов, що дають поштовх до реформам. Через слабку здатність до копіювання та тиражування готових моделей педагогічного процесу перспективні ідеї освітніх реформ перестають поширюватися та поступово згасають.

Для впровадження інноваційних технологій необхідна цілеспрямована робота висококваліфікованих фахівців окремих закладів освіти та створення спеціальних умов для розвитку відповідних якостей, що забезпечують інноваційну активність. Вона, в свою чергу, залежить від навчальної атмосфери в школі, можливостей і бажання педагогів використовувати нові технології. До умов ефективної підготовки учнів до інноваційної діяльності можна віднести:

1. Розвиток особистісного потенціалу та певних якостей, що забезпечать успішність в інноваційній діяльності.
2. Створення середовища, що відповідає потребам розвитку суб'єкта інноваційної діяльності. Під впливом цього фактора відбувається формування інноваційного мислення та створюються можливості для творчої самореалізації.
3. Важливу роль відіграють взаємини між педагогом і учнем, при якому заохочується будь-яка ініціатива і наполегливість, толерантність до прагнення висловити свою думку, співпраця з учнями. Не менш важливим у роботі педагога є використання методичних засобів, що дозволяють учням проявляти свої інтереси та стимулюють їх пошукову активність.

Таким чином, дотримання зазначених умов, цілеспрямована робота щодо залучення учнів до творчої, науково-дослідницької діяльності сприятиме розвитку самостійності та інноваційності способів мислення. Результатом такої діяльності

стає креативний продукт, самореалізація та розкриття індивідуального потенціалу учнів, сприйнятливих до інновацій в сучасному суспільстві.

Список використаних джерел

1. Остапчук О. Інноваційний розвиток педагогічних систем в умовах модернізації освіти. 2003. № 5-6. С. 153-161.
2. Порох Л. Шляхи інноваційних перетворень у закладах освіти. *Рідна школа*. 2001. № 7. С. 10-13
3. Попова О. В. Становлення і розвиток інноваційних педагогічних ідей в Україні у XX столітті. Харків, 2001. 256 с.
4. Попова О. В., Ткачова Н. О., Васильєва С. О. Інноватика в галузі освіти: методичні рекомендації. Харків, 2020. 55 с.

РОЗВИТОК ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ ОСВІТИ – СУЧАСНИЙ ТРЕНД ПЕДАГОГІКИ

Харківська А. А.

доктор педагогічних наук, професор

КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради
м. Харків, Україна

У дослідженні схарактеризовано вплив глобалізаційних процесів на розвиток суспільства загалом та освіти зокрема. Визначено, що формування світового інформаційного освітнього простору сприяє усебічному розвитку суспільства, покращенню гуманних і демократичних цінностей, зменшенню інформаційно-мовленнєвої нерівності, посиленню міжкультурної взаємодії тощо. Відповідно, з'ясовано, що в умовах інтенсивного розвитку процесів глобалізації та інформатизації освіти виникають питання розвитку полікультурної освіти на основі використання інтернет-технологій.

Ключові слова: глобалізація, інформатизація освіти, полікультурна освіта, полікультурний інформаційний освітній простір.

The impact of globalization processes on the development of society in general and education in particular has been characterized. It was determined that the formation of the world information educational space contributes to the comprehensive development of society and to the improvement of humane and democratic values, as well as it causes the reduction of information and language inequality, strengthening of intercultural interaction, etc. Accordingly, it was found out that in the context of intensive development of globalization and informatization of education, there are issues of multicultural education development based on the use of Internet technologies.

Keywords: globalization, informatization of education, multicultural education, multicultural information educational space.

Перехід сучасної цивілізації в інформаційну стадію розвитку зумовив позиціонування освіти як одного з основних чинників економічного